

EESTI RASKEVEO TÕUGU HOBUSTE SÄILITUSPROGRAMM

Eesti raskeveo tõugu hobuste säilitusprogramm on vastu võetud EHS eesti raskeveohobuste kasvatajate haruseltsi koosolekul ja kinnitatud 09.04.2010 EHS üldkoosoleku otsusega

Õiguslikud alused

Õiguslikud alused eesti raskeveo tõugu hobuste (tõumärk ER) säilitusprogrammi (edaspidi Programmi) jaoks on :

Euroopa Ühenduse määrused C.D. 92/353; C.D. 92/354; C.D. 96/78; 504/2008; C.D. 96/79; C.D. 93/623; C.D. 92/216 ja direktiivid 90/427; Dir. 90/428.

Eesti Vabariigi Põllumajandusloomade aretuse seadus (RT I 2002,96,566) ja sellega seonduvad õigusaktid Aretuslooma ja aretusmaterjali aretuseks sobivaks tunnistamise ning aretuseks sobivaks tunnistatud aretuslooma ja aretusmaterjali kasutamise alused (RTL 2002, 146, 2132); Identifitseerimisele kuuluvate põllumajandusloomade liikide loetelu, nende identifitseerimise ning registreerimise viisid ja kord; registreerimistunnistuse väljastamise kord ja veisepassi vorm ning põllumajandusloomade arvestuse pidamise kord (RTL 2009,98,1457); Põllumajandusloomade ohustatud tõugude loetelu (RTL 2005, 120, 1876) ja teised Eesti Vabariigi seadused.

Üldine

Programm on koostatud aastateks 2011 kuni 2020. See haarab kõiki abinõusid, mis on vajalikud eesti raskeveohobuse tõu säilitamiseks. Säilitusprogrammi lahutamatuks osaks on eesti raskeveo tõu hobuste aretusprogramm.

Eesti raskeveo tõu säilitamisel lähtutakse geneetilise mitmekesisuse säilitamise, sotsiaal-majanduslikest ja kultuurilistest vajadustest.

Eesti raskeveo tõugu hobuste säilitamise ja aretuse piirkond on Eesti Vabariik. Lisanduvad aretajad teistest riikidest, kui nad täidavad käesolevat Programmi.

Populatsioon hõlmab 2010 aastal 250 hobust.

Säilitusprogrammi lähtealuseks on eesti raskeveo tõugu hobuste populatsioon 1922. aastal avatud eesti raskeveo tõugu hobuste tõuraamatust.

Eesti raskeveo hobusetõu ajalugu

Eesti raskeveohobune on aretatud kohaliku hobuse baasil vältava ristamise teel ardenni tõugu täkkudega. Esimesed ardennid tõi 1862.aastal Torisse akadeemik A. Middendorf. XIX sajandi lõppu ja XX sajandit iseloomustab koordineerimata ardenni täkkude import ja kasutamine mõisnike poolt.

1911. aastal asutati Baltimaade Külmavereliste Hobuste Kasvatajate Selts, mille eesmärgiks oli koordineerida ardenni hobuste aretust. Seltsi tegevus lõppes mõne aasta pärast seoses I Maailmasõja algusega. 1913. aastal ostis rühm Virumaa mõisnikke Rootsist ardenni tõugu noorhobuseid, mis paigutati Virumaa ja üksikud ka Harjumaa mõisatesse. Sellega pandi alus ardenni hobuste kasvatamisele Põhja-Eestis.

Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon lõpetas mõisnike tegevuse Eestis. 1920. aastal korraldati Eesti Vabariigi Põllutööministeeriumi poolt ülemaaline hobuste registreerimine, et kindlaks teha tõumaterjali hulk ja leviku piirkonnad. Hobuste registreerimisandmete põhjal soovitas Põllutöö-

ministeerium oma otsusega aretada Eestis kolme hobusetõugu: eesti, tori ja ardenni hobust.

1921. aastal asutasid ardenni hobuse kasvatajad Virumaa Hobusekasvatuse Seltsi, mis hiljem nimetati Ardenni Hobuste Tõuseltsiks. Tõuseltsi poolt alustati ardenni hobuste kandmist tõuraamatusse ning korraldati sihipärast ardenni hobuste aretustööd. Ardenni Hobuste Tõuseltsi tegevus katkes II Maailmasõja käigus.

1922. aastal võeti vastu esimene ardenni hobuste tõumäärustik ja avati Eesti ardennihobuste tõuraamat. Tõuraamatusse märgiti ardenni tüübilisi 3...14 aasta vanuseid hobuseid, kelle kõrgus turjalt oli täkkudel 148...164 cm, märadel 146...160 cm ning kämbla ümbermõõt täkkudel vähemalt 21 cm ja märadel 20 cm. Lisaks hinnati hobuseid tõuraamatusse märkimisel veel põlvnemise, välimiku, käigu, iseloomu ja tervise järgi. Vastavalt hinnangule jaotati hobused I, II või III klassi. Tõuraamat jagunes kaheks osakonnaks: puhtatõulised hobused (tõumärk A) ja ristandhobused (Eesti ardenni tõumärk EA). 1922. ja 1923 a. võeti tõuraamatusse 51 eesti ardenni takku ja 207 mära.

Tõumaterjali soetamisel omasid erilist tähtsust Rootsist imporditud takud. 1913...1924. aastal Rootsist imporditud ardenni täkkudest märgiti 1922.-1923. aastal tõuraamatusse järgmised takud: Aviso 7 A, Alenius 8A, Lothar 9 A, Harras 19 A ja Etual 38 A.

1923. aastal osteti riigi abiga 2 takku Rootsist (Orkett 45A , Orpheus 46A), 1 takk Hollandist (Don Juan 47 A) ja 4 takku Belgiast (Orfroy 48 A, Tabac 49 A, Jannot d'Aubreme 50 A, Coquet 51 A). Järgnevatel aastatel jätkus riigi toetus tõumaterjali (takud, märad, noorhobused) impordiks, peamiselt Rootsist. 1925. aasta lõpuks kuulu riigi eesti ardenni sugutäkkude nimekirja 15 takku. Riigi toetusega osteti aastatel 1923-1925 täiendavalt 31 eesti ardenni mära ja määravarssa.

1948. aastal alustas tööd Riiklik Hobuste Tõulava. Tõulava jätkas ardenni hobuste tõuraamatu pidamist. Tegeleti aretustöö organiseerimisega kolhooside ja sovhooside tõufarmides. 1953. aastal imporditi heade sugutäkkude vähesuse tõttu 10 nõukogude raskeveo takku Mordva ANSV-st ja Vladimiri oblastist, kellest iseseisva liini moodustas Rambatan 1006 NR.

1953. aastal 28. augustil nimetati Eesti NSV põllumajanduse ministri käskkirjaga nr. 255 eesti ardenni hobune eesti raskeveohobuseks (tõumärk ER).

1968. aasta 18.aprillil kinnitati eesti raskeveo tõug Eesti Hobusetõugude Tõuaretuse Nõukogu otsuse põhjal puhtatõuliseks ja lõpetati märade kandmine tõuraamatu eri osadesse.

1991. aastast taasiseseisvunud Eestis toimus eesti raskeveohobuste aretustöö üleminek erakasvanduste ja üksikute hobusekasvatajate kätte üle Eesti. Tõuraamatusse kantud hobuste arvukus vähenes, populatsiooni arvukus langes alla 200 hobuse ning näiteks 2001. aastal sündis Eestis ainult 8 eesti raskeveo tõugu varssa.

Tõu omadused

Tõu omadusi väljendatakse soovitud ja mitte soovitud omaduste koondina. Eraldi vaadeldakse hobuse tüüpi, kehaehitust, jäsemeid ja liikumisi ehk alltüre.

1. Mõõtmed

Soovitatavad mõõtmed: takud -	turjakõrgus 161 ... 171 cm
	kämbla ümbermõõt 23,0 ... 25,0 cm
märad -	turjakõrgus 158 ... 168 cm
	kämbla ümbermõõt 21,5 ... 23,5 cm

Tüüp: Tüüp väljendab hobuse vastavust Programmis kehtestatud nõuetele. Sughobustel peavad olema selged sootunnused.

Soovitud on silmapaistvalt hea, proportsionaalse ja suurejoonelise külmaverelise hobuse tüübiga hobune, kusjuures on ilmekalt välja kujunenud sugupoolte tunnused (mära ja täku tüüp).

Eesti raskeveo tõugu hobusel peab väljenduma tihe ning tugev konstitutsioon, hea ainevahetus, vastupidavus ja töövõime.

Soovitud on väga hea iseloomu, tasakaaluka temperamendi ja väga heade liikumisomadustega hobune.

Kehaehitus: Erinevatel kehaosadel on soovitavad ja mittesoovitavad tundemärgid :

Pea Soovitav: proportsionaalne, laia otsmikuga, sirge profiiliga, väljenduslike, sõbralike silmade, keskmiste kõrvade ja laia lõuapärade vahega
Mittesoovitav: ilmetu, suur , kumera profiiliga pea, väike ning tuim silm ning kitsas lõuapärade vahe

Kael Soovitav: keskmise pikkusega , tugev ja lihaseline. Tiheda lakaga.
Mittesoovitav: lühike, halva lihastusega või madala asetusega kael

Turi Soovitav: keskmise pikkuse ja kõrgusega
Mittesoovitav: lühike ja madal turi

Piht Soovitav: keskmise pikkusega, hästi lihaseline, seljale ulatuv Keskmiselt pikad abaluud ja õlavarred
Mittesoovitav: lühikesed abaluud ja õlavarred

Rind Soovitav: sügav, lai, kumera roietekaarega.
Mittesoovitav: mittesügav, kitsas, lameda roietekaarega.

Keha Soovitav: ristkülikukujuline keha, hästi ühendatud hobuse ees-, kesk-, ja tagaosa. Selg sirge ning keskmise pikkusega. Nimme lühike, laudjas rennjas, keskmise pikkusega, lai ja lihaseline.
Mittesoovitav: väga lühike või väga pikk keha. Nõrk, nõgus või kumer nimme. Laudjas tugevalt luipu, nõrga lihastusega.

Jäsemed Soovitav: tugevad, hästi arenenud liigestega, keskmise pikkusega sõrgatsiga, sõrgatsiliigeselt iseloomuliku sõrgatsitutiga. Kabjad korrapärased ja tugeva kabjasarvega.
Mittesoovitav: nõrkade liigestega jalad; eetsi-ja taatsine esijala seis, nõõritud kämmal; lühike, püstine või pehme sõrgats. Sirge või saabeljas tagajalg, rangjalgne või kooskandne seis.

Värvus: Põhivärvused on raudjas ja kõrb, soovitud on vähesed märgised peal, kehal ja jalgadel. Mitte soovitud on kirju värvusega hobused.

Allüürid

Soovitav: Eesti raskeveo tõugu hobuse liikumine peab olema hoogne, avar, vähemalt keskmise pikkusega. Jalgade liikumine otse ja ettepoole suunatud.

Mittesoovitav on lühike, seotud, väga madal, korrapäratu, riivlev samm või traav.

Seesmised omadused (iseloom, temperament, tervis ja kasutusala)

Soovitav on mitmekülgeid kasutuseeldusi omav, vastupidav ja hea veotahtega hobune, iseloomult sõbralik. Temperamendilt energiline, kuid tasakaalukas, julge, hästi juhitud ja kergelt alluv hobune. Mittesoovitav on tõrksad, närvilised ja tigidad hobused.

Eesti raskeveohobune peab olema tugeva tervise, hea söödakasutuse, hea sigivuse ja pärilike vigadeta. Põhilised kasutusala: põllu- ja metsatöödel; mitmekülgne kasutus turismis; vabaaja ning

rahvaüritustel ratsa- kui rakendihobusena.

Tõu säilitamise eesmärk

Säilituse ja aretuse eesmärgiks on kohaliku tõu, eesti raskeveo hobuse säilitamine, keda ühendab põlvnemise, välimiku ja majanduslikult kasulike omaduste ühtsus. Soovitatav on mitmekülgseid eeldusi omav töövõimeline hobune.

Tuleb tagada eesti raskeveo hobusetõu populariseerimine, tunnustatud puhtatõuliste täkkude aretuses kasutamise suurendamine, populatsiooni ja tõu leviala laiendamine. Eesmärgiks on aastaks 2020 saavutada olukord, kus eesti raskeveo tõugu sugumärasid oleks populatsioonis üle 150 hobuse, igal aastal sünniks vähemalt 50 eesti raskeveo tõugu varssa. Suurendatakse eesti raskeveo tõu populaarsust turismis ja mitmekülgse kasutusotstarbega vabaaja hobusena.

Põlvnemise ühtsus saavutatakse hobuse põlvnemisega ühistest vanematest ja pideva sihikindla aretusega. Tõu konstantsus säilitatakse õige valiku ja paaride valikuga. Tõu struktuuri hoidmiseks kasutatakse liin- ja perekondaretust. Tõu struktuur on vajalik, et säilitada ja kujundada erineva genotüübiga rühm, mis on lähtekohaks tõu säilitamisel.

Valikukriteeriumid tõu säilitamisel ja aretamisel on:

- põlvnemine;
- välimik ja tüüp;
- liikumine;
- seesmised omadused (tervis, kohanemisvõime, söödakasutus, iseloom, temperament, jõudlus)

Eesti raskeveohobuse säilitusprogrammi eesmärgiks on säilitada eesti raskeveo hobuse geno- ja fenotüübilised omadused, mis vastavad kohalikele tingimustele, tagamaks:

- tõu geneetilise mitmekesisuse
- tõu sotsiaal- majandusliku, kultuurilise ja ökoloogilise väärtuse:
- tõu struktuurilise väärtuse
- väljakujunenud tõugude täiustamise

Säilitusprogrammi osad

Käesoleval säilitusprogrammil on järgmised osad:

- Välimiku ja jõudlusomaduste kirjeldus
- Andmed populatsiooni kohta
- Tõu säilitamise meetodid
- Tõu propageerimise kord

Välimiku- ja jõudlusomaduste kirjeldus

Üldine tõukirjeldus on soovitud ja soovimatute omaduste kaudu toodud säilitusprogrammi üldosas.

Hobuste vastavust tõu kirjeldusele hinnatakse hobuste ülevaatustel. Märade ja täkkude esmane hindamine toimub enne tõuraamatusse kandmist.

Hindamine toimub järgnevalt:

- a) tüüp
- b) kehaehitus
- c) jalad
- d) samm
- e) traav
- f) üldmulje

Hindamine toimub numbriliselt:

- 10 = suurepärane
- 9 = väga hea
- 8 = hea
- 7 = küllalt hea
- 6 = rahuldav
- 5 = piisav
- 4 = puudulik
- 3 = küllaltki halb
- 2 = halb
- 1 = väga halb
- 0 = hindamata

Hobust, kellel esineb mõigaluu, pätk, kõrivilistamine, künahaukamine või jänese kand, üldjuhul ei hinnata ja teda ei tohi kasutada suguhobusena. Jänese kannaga hobusel, kellel on väljendunud väga hea tõutüüp ja kõrge jõudlus, võib välimikku hinnata, kuid mitte kõrgemalt kui 4 punktiga.

1. Jõudluskontroll

Eesti raskeveo tõugu hobuste jõudlusomaduste hindamine toimub jõudluskontrolli andmete alusel.

Jõudluskontrolli andmed on :

- varssade hindamine
- noorhobuste jõudluskatsed
- täkkude hindamine, tõuraamatu kanded ja täkkude näitused
- märade hindamine, tõuraamatu kanded ja märade näitused
- täkkude ja märade jõudluskatsed
- võistlusspordi tulemused (näit. rakendisport jm.)

Jõudluskatseteks loetakse noorhobuste ülevaatustel, täkkude ja märade hindamistel, rakendikatsetel ja veokatsetel osalemist ning seal kogutud andmeid. Jõudluskatsete tulemusi tunnustatakse, kui jõudluskontroll on läbi viidud vastavalt jõudluskatsete eeskirjadele ning kehtivatele juhenditele.

2. Täkkude tunnustamine

Tunnustamine on hindamiskomisjoni otsus täku kasutamise kohta säilitusprogrammi raames. Täku tunnustamise õiguspädevaks organiks on tõu – ja hindamiskomisjon.

Täku tunnustamiseks esitamisel peavad olema täidetud järgmised tingimused:

- vanus vähemalt 2 aastat;

- põlvnemine peab vastama tõuraamatusse sissekandmise tingimustele;
- hobusel on identifitseerimisdokument (pass, põlvnemistunnistus);
- enne hindamist tuleb kontrollida täku identiteeti;
- tervislike probleemide puudumine, mis kahjustavad tõuväärtust. Täkul ei tohi olla ei hammastiku ega munandite anomaaliat, viltust saba ega tehtud keha korrigeerimise operatsioone.

Esmakordselt saab kinnitada tunnustuse kolmeks aastaks, mille jooksul täkk peab läbima sõidu- ja veokatsed.

Erandkorras võib täkk saada tunnustuse vähemalt kolme järglase järgi, kes peavad olema hinnatud jõudluskatsetel.

Hindamisotsus on kas:

- tunnustatud kolmeks aastaks
- tunnustatud
- esialgu mitte tunnustatud
- mitte tunnustatud

Hindamisotsus on “**tunnustatud kolmeks aastaks**”, kui täkk on hindamiskomisjoni poolt hinnatud üleriigilistel noorhobuste jõudluskatsetel, täidetud on päritolu nõuded ning olemas on hindamisele vastavad välised tunnused.

Hindamisotsus on “**tunnustatud**”, kui täkk on seltsi poolt hinnatud üleriigilistel rakendihobuste sõidu – ja veokatsetel, täidetud on päritolu nõuded ning olemas on hindamisele vastavad välised tunnused.

Hindamisotsus on “**esialgu mitte tunnustatud**” kui täkk ei täida esitatud nõudmisi, kuid on oodata, et ta edaspidi neile nõudmistele vastab.

Hindamisotsus tuleb hindamiskoosolekul avalikuks teha. Otsus “tunnustatud” tuleb kanda hobuse passi.

Hindamisotsus on „**mitte tunnustatud**“ kui täkk ei täida esitatud nõudmisi.

Hindamisotsus protokollitakse Otsus “tunnustatud” kantakse passi ja avalikustatakse kahe nädala jooksul EHSi koduleheküljel ning järgmises aastaraamatus.

Andmed populatsiooni kohta

01.01.2010. aasta seisuga on võetud tõuraamatusse 6321 eesti raskeveo tõugu mära ja 2192 eesti raskeveo tõugu täkku. 01.01.2010 seisuga on populatsioonis 95 peatõuraamatusse kantud mära ja 8 tunnustatud ning peatõuraamatusse kantud täkku, 160 hobust kuulub eeltõuraamatusse. 2009. aastal registreeriti 41 varsa sünd, 2010. aastal on registreeritud 45 eesti raskeveo tõugu varsa sünd.

Suurim eesti raskeveo tõugu hobuste populatsioon on Ida-Virumaal ja Pärnumaal. Viimastel aastatel on tõu levik laienenud üle Eesti ja aasta-aastalt on suurenenud eesti raskevehobuste arvukus Soomes.

1. Eesti raskeveo tõugu hobuse aretuse hetkeseis

01.01.2010. aasta seisuga on võetud tõuraamatusse 6321 eesti raskeveo tõugu mära ja 2192 eesti raskeveo tõugu täkku. 01.01.2010 seisuga on populatsioonis 95 peatõuraamatusse kantud mära, 1 tõuraamatusse kantud mära ja 8 tunnustatud ning peatõuraamatusse kantud täkku, lisaks 6 tõuraamatusse kantud täkku. 3 aastaseid ja vanemaid märasid on tõus 131, 1 kuni 3 - aastaseid märasid 49. 2009. aastal registreeriti 41 varsa sünd.

2. Sugutäkkud

Seitse tunnustatud sugutäkku kuuluvad nelja genealoogilisse liini.

Rootsist imporditud rootsi ardenni täkkudest liinid on:

Evido 1340 A liin - paaritusvõrgus täkk **Ekstron 2179 ER**

Karat 571 A liin – paaritusvõrgus täkk **Kaspar 2173 ER, Kuningas 2184 ER, Kevin 2187 ER**

Neptun ov Ärsta 77A liin – paaritusvõrgus täkk **Naksur 2137 ER**

Vallin 197 A liin – paaritusvõrgus täkkud **Vadis 2171 ER, Valmet 2186 ER**, mõlemad paiknevad Soomes alates 16.10.10. Lisaks on tunnustatud sugutäkk **Vapper 2191 ER**, kes on vladimiri raskeveo tõugu täku Vezdehod järglane.

Keskmissed mõõtmed täkkudel: turjakõrgus 163 cm, rinna ümbermõõt 197cm - kämbla ümbermõõt 24,5 cm. Keskmissed mõõtmed märadel: turjakõrgus 158 cm, rinna ümbermõõt 195 cm, kämbla ümbermõõt 22,0 cm.

Peamiseks aretusmeetodiks on puhasaretus. Paaridevaliku eesmärgiks on säilitada tõule iseloomulikud omadused ja vältida inbriidigudepressiooni. Paaridevalikul tuleb kasutada nii ühtlikku kui mitteühtlikku paaridevalikut; vajadusel mõõdukat suguluspaaritust.

Aretus märaperekondade kaudu omas suuremat tähtsust 1950...1990 aastatel. Käesoleval etapil, piiratud märade arvu juures, tuleb igasse genotüüpi suhtuda võrdväärse tähelepanuga.

3. Värvused

Põhivärvused on raudjas ja kõrb, populatsioonis on mõned kimli värvusega hobuseid. Alates 2008. aastast on märgitud tõuraamatusse üksikuid hobuseid hõbekõrvi või hõbemusta värvusega.

4. Tervis

Eesti raskeveo tõugu hobuste tervislik seisund on hea. Hobuste keskmine eluiga ulatub normaalsete pidamistingimuste juures 22...25 aastani. Hobuste eluea vähenemist ei ole tõestatud.

Sigivus on rahuldav. Sugumärad on võimelised igal aastal varssuma ja andma elujõulise varsa, kuid märade tiinestumist on raske saavutada. Tasakaalustatud söötmine, head pidamistingimused ning töökoormuse tagamine vähendavad riske tiinestumisel.

Tõu säilitamise meetodid

Eesti raskeveo tõu säilitamisel rakendatakse aretuslikke meetmeid, mida toetatakse majanduslike meetmete rakendamisega. Eesti raskeveo tõugu hobuste aretuses on lubatud puhasaretus. Rakendatakse peamiselt liinaretust. Lubatud on mõõdukas sugulusaretus. Perekondaretus on tänapäeval jäänud tahaplaanile.

Eesti raskeveo hobusetõu populatsiooni säilitamisel rakendatakse järgnevaid majanduslikke meetmeid:

1. sugutäkkude baasi kindlustamine
2. sugutäkkude järglaste jõudluskontrolli toetamine
3. vanemate sugutäkkude ja vähem levinud genotüübiga sugutäkkude, pidamise toetamine
4. puhtatõuliste eesti raskeveo tõugu varssade toetamine
5. eripaaride valiku toetamine, mis aitaks tagada tõu säilitamist
6. eesti raskeveo hobuse levikuareaali laiendamine
7. tõu propageerimisele kaasaitamine, näitustel ja messidel osalemise toetamine

Sugutäkkude baasi kindlustamiseks ostab EHS vajadusel ja võimaluste olemasolul tõule vajaliku põlvnemisega noorhobuste ülevaatustel hea hinnangu saanud täkid aretuses kasutamiseks. Ettepaneku konkreetsete loomade ostmiseks teeb tõu- ja hindamiskomisjon.

Täkkude järglaste jõudluskontrolli toetamise puhul toetab EHS vajadusel ja võimaluste olemasolul rahaliselt üleriigilistele ülevaatustele kutsutud 2-aastaste noorhobuste transporti ülevaatuse toimumiskohta ja tagasi. Lisaks on Selts välja pannud preemiad finaalulevaatusel parimatele noorhobuste omanikele.

Sugutäkkude pidamise toetamise raames maksab EHS vajadusel ja võimaluste olemasolul omaniku avalduse põhjal ja tõukomisjoni otsuse alusel rahalist toetust täku pidamise kulude kompenseerimiseks. Toetuse maksmisega võivad kaasned nõuded täku sugulise kasutamise reguleerimiseks.

Igal aastal makstakse võimaluste olemasolul varsapremiat puhtatõuliste eesti raskeveo tõugu varssade eest. Preemia saamise tingimuseks on, et varsa mõlemad vanemad on registreeritud eesti raskeveo tõugu hobuste tõuraamatus, kusjuures isa peab olema tunnustatud sugutäkk. Varsa sünniteade peab olema jõudnud seltsi kontoris aretusprogrammis ettenähtud aja jooksul. Varsatoetuse maksmise täpsemad tingimused kehtestatakse EHS juhatuse otsusega.

Eripaaride valiku puhul toetatakse selliste varssade sündi, kelle puhul on olnud tõu- ja hindamiskomisjoni soovitus täku mära kasutamise kohta. Toetuse eesmärgiks on kompenseerida saadava varsa võimalik madalam turuväärtus.

Tõu propageerimise kord

Eesti raskeveo hobusetõu säilitamisel on olulise tähtsusega tõu populaarsuse suurendamine. Eesmärgiks suurendada eesti raskeveohobuse kasutusvaldkondi ja luua lisaväärtusi, mis suurendavad nõudlust eesti raskeveo tõugu hobuste järele. Lisaks tõu propageerimise igaaastasele suursündmusele, eesti raskeveohobuste päevale, arendatakse hobuste turgu (oksjonite korraldamine jm.).

Aastaks 2015 on eesmärgiks arendada ja tutvustada eesti raskeveohobust rakendispordis. Suuremat tähelepanu pööratakse eesti raskeveohobuse kui tugeva tööhobuse kasutamise propageerimisele metsanduses, aianduses, turismis jm.

Eesti raskeveo tõugu tutvustatakse Eestis, Soomes jt. riikides toimuvatel näitustel, messidel, rakendivõistlustel jne.

Igal aastal toimub EHSi eesti raskeveo tõugu hobuste kasvatajate haruseltsi koosolek, kus antakse ülevaade aasta jooksul toimunud sündmustest ja tehakse plaane uueks aastaks. Koosolekud on avatud kõigile huvilistele.

EHS teeb kootööd teiste hobusekasvatust edendavate ja tutvustavate füüsiliste ja juriidiliste isikute ja asutustega eesmärgiga tõsta eesti raskeveo tõugu hobuse populaarsust tervikuna ning tutvustada tõu omadusi. EHS viib koostöös teiste organisatsioonidega läbi koolitus-ja teabepäevi.

Eesmärk on kajastada eesti raskeveohobustega seonduvat kaasates meediat jm. infotehnoloogia valdkondi. Väljatöötamisel on aktiivne internetikeskkond eesti raskeveo tõugu hobustest huvitatutele, et suurendada tõu populaarsust.